

TERUG NAAR SCHOOL(TAAL)

EEN TAALBOOST NA HET AFSTANDSLEREN EN DE ZOMERVAKANTIE

Het principe van 'summer loss' of 'zomerverlies' is al een tijdje geen onbekende meer. Kinderen en jongeren zouden tijdens de zomer een stukje van hun opgedane kennis en vaardigheden van het voorbije schooljaar verliezen. Vooral voor kwetsbare, meertalige en anderstalige kinderen zou de zomer op dat vlak een invloed hebben.

Dit jaar is door het afstandsonderwijs van de maanden voor de zomervakantie de situatie nog complexer. Veel scholen, leerkrachten, experts en politici vrezen dat de leerachterstand en de taalachterstand van sommige kinderen nog groter zal zijn dan andere jaren.

Het opnieuw aanpassen aan de (school)taal speelt hierbij een grote rol. Daarom is het een goed idee om bij de start van het (en vooral dit) schooljaar extra aandacht te geven aan taal en interactie. Die focus kan perfect samengaan met andere belangrijke aspecten van de start van het schooljaar: werken aan groeps- en klasvorming, oog hebben voor het welbevinden van je leerlingen, elkaar leren kennen ... Ook om te kunnen werken aan de geformuleerde 'essentiële doelen' binnen wiskunde, WO ... is taal cruciaal.

WAAR STAAN MIJN LEERLINGEN AAN DE START VAN DIT SCHOOLJAAR?

Aan het begin van de schooljaar **breng je de beginsituatie van je leerlingen goed in kaart**. Zorg in de eerste plaats voor een goede overdracht: door de aanwezige info over de taalvaardigheid van je leerlingen uit te wisselen met je collega's kom je al heel wat te weten.

Op de tweede plaats maak je in september een update van deze info via **testing en observatie**. Doe dit zo snel en efficiënt mogelijk. Wees dus spaarzaam met testen. We verwijzen hier graag naar het document [Monitoren van leerlingen bij heropstart scholen](#). (pdf 175.43 kB)

Maak zeker gebruik van de testing die standaard gebeurt bij de start van de lagere school en secundaire school, zoals Salto en Diataal. Zijn deze afgenomen in juni, baseer je dan op deze gegevens.

Mondelinge taalvaardigheid kun je het best observeren doorheen de dag. Verschillende methodes bieden ook een observatiewijzer voor mondelinge vaardigheden aan. Gebruik die als houvast op verschillende momenten doorheen de dag, o.a. kringgesprekken, groepswerk.

HOE KAN IK MIJN LEERLINGEN EEN TAALBOOST GEVEN?

Geef kinderen de nodige taalgroeimiddelen.

Zet tijdens de eerste weken extra in op een **rijk taalaanbod**, **schooltaal**, veel **interactiekansen** en **gerichte feedback**. Die tijd zal je dubbel terugwinnen de rest van het schooljaar.

Enkele mogelijkheden die een win-win opleveren wat betreft taal en andere belangrijke aspecten verbonden aan een nieuw schooljaar zoals werken aan verbinding, klasvorming, welbevinden:

- Start de namiddag met een **leeskwartiertje**.
- Laat de leerlingen **vrij lezen** en praten over hun leeservaringen.
- **Gouden weken**: maak opnieuw verbinding en bevorder groepsvorming door spreekkringen te organiseren en veel coöperatieve werkvormen te hanteren.
- **Contractwerk/groepswerk**: laat leerlingen zichzelf inschalen op de leerstof die tijdens het afstandsleren werd aangeboden. Vorm groepjes van leerlingen die zichzelf hoog inschalen en leerlingen die aangeven nog hulp nodig te hebben. Zo speel je in op het verschil in leerwinst dat ontstaan is tijdens het afstandsleren én zullen de leerlingen veel met elkaar in interactie gaan.
- **Filosofer** met je leerlingen: de situatie brengt nog steeds veel zorgen met zich mee, de ervaringen hebben een indruk gemaakt op elk van hen. Spreek hier met hen over, laat ze vertellen wat hen bezighoudt.
- Gebruik **coöperatieve werkvormen**: ze zijn ideaal om de stappen die de leerlingen hebben gezet naar zelfstandig leren positief in te zetten en maken tegelijk veel interactieruimte mogelijk.
- Plan regelmatig **spreekkringen**. Daag je leerlingen uit zich duidelijk en correct uit te drukken, reik gepaste woordenschat aan.
- Werk in kleine groepjes: zo creëer je meer **spreekruimte**. Je kan je SES-leerkracht hiervoor inzetten.
- **Onderwerpsruimte**: ga in op de onderwerpen die leerlingen zelf aanbrengen.
- Denk na over de mogelijkheden om **aanloopteren** in te zetten voor bepaalde leerlingen in je klas, zodat zij twee rijke leermomenten ervaren (het aanloopteren en het aanbrengen van de leerstof in de klas). Meer informatie hierover vind je in het document [Aanlooplessen aan meertalige kinderen](#).
- Blijf gebruik maken van **digitale tools**, zowel in de klas als thuis. Neem bijvoorbeeld je uitleg of instructie op en deel via een online platform. Zo kunnen je leerlingen het filmpje thuis herbekijken.
- Rijk gepaste woordenschat aan.

WAT MET THUISTAAL?

Als we onze leerlingen zo snel mogelijk terug op weg willen zetten met de schooltaal Nederlands, wat betekent dit dan voor hun thuistaal?

De thuistaal is de **opstap** om tot een betere taalvaardigheid Nederlands te komen. Hoe rijker de woordenschat van kinderen in hun moedertaal is, hoe rijker de woordenschat in het Nederlands kan worden. Ook voor het **welbevinden** van leerlingen is het belangrijk dat zij voelen dat hun thuistaal niet opzijgeschoven wordt op school.

De thuistaal stimuleren is dus een onderdeel van de taalboost die je je leerlingen wil geven. Enkele voorbeelden:

- Ga flexibel om met het gebruik van thuistalen tijdens informele momenten, bijvoorbeeld op de speelplaats. Wat zijn de schoolafspraken hierrond? Ga in gesprek met je collega's en met de leerlingen.
- Zing liedjes in andere talen met je leerlingen.
- Hang 'goeiemorgen' in alle thuistalen van de klas omhoog en wens elkaar een goeiemorgen in al die talen.
- Maak een talenpaspoort met je leerlingen. Zo leer jij hen en zij mekaar nog beter kennen.
- Probeer de thuistaal in de klas in te zetten om het leren te versterken. Laat leerlingen bijvoorbeeld samenwerken in de taal die zij hanteerden tijdens het afstandsleren.
- Tijdens het afstandsleren is de grens tussen thuistaal en schooltaal kleiner geworden: leerlingen kregen hun opdrachten in het Nederlands van hun leerkracht, maar kregen misschien extra instructies van hun ouders of broers en zussen in hun moedertaal of gingen met hun huisgenoten in gesprek over het afstandsleren. Bevraag je leerlingen hierover en gebruik kennis die ze opdeden in hun thuistaal!

Deze manier van werken aan taal is uiteraard zinvol om het hele jaar door verder te hanteren. Leerlingen hebben het hele jaar door baat bij aandacht voor voldoende taalaanbod, interactie en feedback.